

Slovenski dom

Štev. 20.

V Ljubljani, sreda 26. januarja 1938.

Leto III.

Stoto zasedanje sveta Zveze narodov ne bo prineslo v to bolno ustanovo nobene odločilne spremembe

Zeneva, 26. januarja. AA. (Havas) Prva seja 100. zasedanja sveta DN se je začela danes dopoldne ob 11 pod predsedstvom državnega podtajnika perzijskega zunanjega ministrstva Mustafe. Prva seja je bila kakor ponavadi v glavnem tajna. Udeležilo se je 7 zunanjih ministrov. Splošno prevladuje mnenje, da bo zasedanje sveta ZN kratko, morda se bo končalo že v soboto. Po končanem zasedanju bo seja odbora osemindvajsetih, ki naj prouči prenosno pakta. Tik pred zasedanjem sveta ZN se obrača splošna pozornost v Pariz, kjer tvori angleško-francoska konferenca uvod v ženevsko zasedanje.

Francoski listi pišejo, da bosta tokrat Francija in Anglija v Ženevi največ govorili o tem, kako naj se ohrani sedanje stanje. »Excelsior« tudi piše, da sedaj ni ugoden čas za prenosno ZN. »Journal« meni, da sta Francija in Anglija po-

polnoma soglasni. »Populaire« piše, da more reforma pakta ZN samo okrepiti položaj ženevske ustanove.

London, 26. jan. Zasedanju ZN posvečajo londonski jutranjiki nenavadno veliko pozornost. — Odločno zavračajo domnevo, da bi kdo poskušal spremeniti ZN v demokratični blok proti diktaturam. Dokler obstoji ZN, je tudi upanje, da se bo njegov ustroj kdaj izpolnil tudi za mirno ureditev vseh sporov. Danes svet še ni zrel za takšno državo nad državami. Če bi hoteli danes naglašati prisilni značaj ZN, bi to samo okrnilo ugled te ustanove, kajti nevarno je nalogati ZN naloge, ki presegajo njeno moč.

Po sodbii Anglije ZN še ni mrtva, le njena ozdravitev zahteva zelo skrbno nego. Odločna operacija bi bila nevarna in nihe ne ve, ali bi koristila bolniku. Nedvomno bi bila boljša svetovna

ZN z vsemi svojimi slabostmi, pa tudi s svojimi obveznostmi, kakor ZN z velikimi obveznostmi, ki jih pa države ne izpolnjujejo. Toda gotovo ni niti to, ali ima ZN v svoji sedanji oslabiljeni obliki sploh kakšen pomen.

Pariz, 26. jan. AA. O sestanku med Edenom in Delbosom je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo:

Na poti skozi Pariz v Ženevo je Eden obiskal predsednika vlade Chaumetpasa in zunanjega ministra Delbosa in se z njima pogovarjal celo uro. Nato je bil na večerji, ki je bila njemu na čast prirejena v zunanjem ministertvu. Razgovori so se nadaljevali tudi po večerji. Mednarodni položaj je bil podrobno proučen in vsi trije ministri so bili popolnoma soglasni o načinu, kako proučevati vsa vprašanja, ki bodo na sporedu v Ženevi.

Francoski poslanik na obisku v Ljubljani

Ljubljana, 26. januarja.

Sinoči je dospel v Ljubljano novi francoski poslanik v Belgradu g. Raymond Brugere, ki je topot prvič obiskal Ljubljano. Nastanil se je v Unionu. Danes dopoldne je dopotovala v Ljubljano iz Belgrada še njegova soproga. G. poslanik bo danes dopoldne obiskal najvišje zastopnike državnih oblasti v Ljubljani ter škofa, opoldne bo položil venec pred spomenikom Ilirije. Ob 1 je kosilo na banovini, popoldne ob 5 pa čajanka v Avtoklubu. Zvečer bo g. poslanik gost pri francoskem konzulu. Njegov obisk v Ljubljani bo utrdil kulturno povezanost, ki Ljubljano že dolgo časa druži s Francijo.

Vesti 26. januarja

Uradno vatikansko glasilo »Osservatore Romano« je pred kratkim prineslo oster članek proti širjenju hitlerjanskih plemenskih nazorov v Italiji, kjer vse bolj prevajajo nemška dela te vrste. Vatikanski list pravi, da hitlerjevski nauki o prvenstvu enega plemena vodijo narode v moralni in telesni propad.

Českoslovaška je priznala vlado generala Franca s tem, da je imenovala trgovskega zastopnika za Salamanco in podaljšala poslovanje svojih konzulatov v nacionalistični Španiji.

Začetek boljšega razmerja med Bolgarijo in Romunijo vidi v tem, da bo novi romunski ministriški predsednik Goga v kratkem sprejel zastopnike bolgarske manjšine v Romuniji.

Celo vrsto novih generalov je po ukazu predsednika republike dobila Českoslovaška.

Zaradi pomanjkanja učencev so morali v 39 avstrijskih občinah odpraviti po vseh ljudskih šolah prvi razred. To je znamenje, kako strašno nazadujejo rojstva v Avstriji.

Velika kneginja Lužemburška je včeraj s svojim možem odpovala na uradni obisk v Anglijo.

Spomenico o preganjanju Judov v Romuniji je ženevski urad izročil včeraj časopisu.

Anglija naj prepreči vojno na Vzhodu, to je zahtevalo odposlanstvo angleške delavske stranke, ki ga je včeraj sprejel predsednik vlade.

Cez pol tone zlata so izkopali v enem letu po različnih rudnikih v Abesiniji. Zlato je dobila italijanska Narodna banka.

Mednarodni protialkoholni muzej so odprli v Varšavi. V njem je zastopanih 25 evropskih držav.

Odbor mednarodnega delovnega urada v Ženevi bo začel s sejami 3. februarja.

Zakon o podpravljanju električne industrije pripravljajo na Japonskem. Za začetek bodo uvedli državno nadzorstvo nad elektrarnami in tovarnami električnih izdelkov.

Dolgoletni nemški poslanik na Dunaju von Papen bo baje v kratkem zapustil svoje mesto.

Letonski zunanji minister Munters je včeraj v Vatikanu podpisal dopolnilno pogodbo h konkordatu, ki ga je Letonška pred leti sklenila s Sveto stolico.

Nov zakon o delu, ki bo urejal razmerje med delavci in delodajalci ter določal razsodišča za delovne spore, bo nova francoska vlada predložila zbornici danes.

Zveza narodov pomeni nevarnost za Švico, tako piše švicarski časopisje te dni in odgovarja francoskemu levičarskemu tisku, ki Švico zaradi njenega vedenja do te ustanove strašno napada.

Skriveni manevri ameriške vojne mornarice se bodo začeli v kratkem ob kalifornijski obali. Udeležilo se jih bo nad sto bojnih ladij.

14 ur je trajala bitka med brazilsko policijo in med pristajali neke verske ločine, ki zametava vsako državo in družabno obliko ter hoče te oblike uničiti s silo. V boju je bilo 145 ljudi ubitih. Voditelj te krvave vere, ki je svoje pristaje hahusljal, je pobegnil.

Voditelj italijanskih industrijskih delavcev je s posebnim odposlanstvom dospel v Berlin, kjer bo gost nemških delavskih organizacij.

Avstrijsko-madžarski gospodarski razgovori so se razbili, ker Avstrija ni hotela popustiti pri uvozu nekaterih vrst madžarskega blaga.

Egiptovska fašistovska stranka, tako imenovane »zelene strajce«, je imela včeraj velik shod, ki se ga je udeležilo čez 3000 študentov. Na shodu so napadali zvezo med Egiptom in Anglijo ter sklenili podpirati sedanjo vlado, če bo delala za popolno osvoboditev Egipta.

Ogromne vojaške vaje pripravlja vodstvo francoske vojske za letos v vzhodni Franciji. Vaje bodo po obsegu največje, kar jih je bilo po vojni.

Davke jeznih al malim posestnikom vlada v Egiptu, in sicer za 20 do 50%, ker si hoče s tem zagotoviti kmečke glasove pri volitvah.

Skrivno komunistično tiskarno je odkrila bolgarska policija in zaplenila ogromno propagandnih letakov in knjižice.

Hud potres je divjal predzadnjo noč v okolici Carigrada in povzročil dosti škode ter še več zmešnjav.

Skupina angleških bojnih ladij bo v kratkem obiskala ameriška pristanišča in najbrž sodelovala tudi pri ameriških pomorskih vajah.

Pogajanja med Avstrijo in ČSR za ureditev določil glede bivanja Avstrijcev v ČSR in Čehoslovakov v Avstriji so se začela včeraj popoldne v Pragi.

Novi zlatnike je dala v kovanje papeška država. Zlatniki bodo nekoliko lažji in manjši od prejšnjih.

Neguševa žena Menen je dospel v Palestino in bo do poldneva ostala v Jeruzalemu.

Amerika je zavrnila vse prošnje Sovjetske Rusije, da bi dovolila graditi sovjetske bojne ladje v ameriških ladjedelnicah.

1500 čeških prostovoljcev je odšlo do zdaj v Španijo Zanje so nabrali poldrug milijon kron, strogo po načelu demokratičnega »nevmešavanja«.

Poljski in romunski zunanji minister sta imela dolge sestanke v francoskem kopališču Cannesu in se posvetovala o bodočem sodelovanju med Poljsko in Romunijo.

Silen uspeh italijanskega letalstva

10.000 km nad morjem in puščavo v 23 urah

Rim, 26. jan. o. Rim in vsa Italija živita pod vtisom velikega dejanja, ki so ga izvršili italijanski letalci Bruno Mussolini, polkovnik Biseo in kapitan Moscatelli. Ti so v dveh poletih preleteli skoraj 10.000 km dolgo pot iz Rima v Rio de Janeiro v Braziliji. Letali so z navadnimi italijanskimi vojnimi bombnimi letali. Vsako izmed njih je imelo pet ljudi posadke. S to letalsko zmago so italijanski piloti potolkli vse dosedanje francoske in druge uspehe na progi med Evropo in Južno Ameriko.

Letala so se dvignila z letališča Guidonije pri Rimu predvčeršnjim ob 7.22 in so letela čez Sredozemsko morje, Tunis, Saharo v Dakar, kamor so dospela predvčeršnjim ob 18.15. Letali so skozi v višini okrog 4000 m. Nad Saharo je polet precej oval drobnih puščavskih pesek. Goriva so imela letala s seboj za 6000 km poti. Proga od Rima do Dakarja je znašala 4500 km, preleteli so jo v nekaj več kakor 10 urah s povprečno brzino po 420 km na uro.

V Dakarju so letalci prenočili, vzeli bencin in olje ter se včeraj ob 9.10 dvignili na pot čez Atlantsko morje. Ves čas so bili redno v zvezi z italijanskimi radijskimi postajami ter francoskimi postajami ob obali. Ob 19.9 so dosegli južnoameriško celino pri Natalu ter preleteli mesto Pernambuco. Eno izmed letal, Moscatellijevo, se je moralo zaradi defekta na motorju spustiti. Bruno Mussolini in polkovnik Biseo pa sta brez pristanka letala na jug proti Rio de Janeiro, kamor sta prišla ob 21.40. 5350 km dolgo pot iz

Dakarja v Rio de Janeiro so italijanski letalci predvrli v 13 urah in 35 minutah. Nad Atlantskim morjem jim je nagajal močan nasprotni veter.

Okrog letališča v Rio de Janeiro je bilo zbranih nad 300.000 ljudi, ki so nestrno poslušali poročila radijske postaje, vendar niso pričakovali, da bi mogli letalci dospeti nad Rio že tako zgodaj. Zato letališče ni bilo razsvetljeno, ko sta se nad njim pojavili letali Bisea in Bruna Mussolinija. Letalca sta v redu pristala. Takoj po pristanku je moralo letališče zapreti vojaštvo, ker bi bili sicer navdušeni gledalci letala in letalce dobesedno stili. Pod vojaškim varstvom so odvedli italijanske pilote v palačo letalskega poveljstva, ki jo je navdušena množica oblegala pozno v noč. Bruno Mussolini in Biseo sta se morala nešteto krat pokazati na balkonu. Višek je navdušenje doseglo, ko je dospela brezščitna čestitka italijanskega ministrskega predsednika.

Uspeh italijanskih letalcev, ki so večino poti leteli v skupini, nima primere v zgodovini letalstva. Skoraj 10.000 km dolgo progo so preleteli v dobrih 23 urah s povprečno hitrostjo nad 420 km na uro. Ta uspeh dokazuje, da je italijansko letalstvo v celoti danes ne le najboljše organizirano, marveč po kakovosti strojev in pilotov prvo na svetu, s čimer morajo računati zlasti vse evropske države, predvsem Francija, ki je po krivdi ljudske fronte zaostala v svoji obrambi tako, da nima niti enega letala, ki bi se moglo meriti z italijanskimi stroji, kakršne so imeli trije zmagovalci Oceana.

Tiha mobilizacija boljševiških sil v Sibiriji:

Rdeče vojne priprave na Daljnem vzhodu

Hongkong, 26. jan. o. Angleški potniki, ki prihajajo iz sibirskih pristanišč, poročajo, da vrhovno vodstvo sovjetske vojske na Vzhodu iz- vaja obsežne vojne priprave v vzhodnosibirskih pokrajinah ter zlasti ob obali. Tam so zadnje čase uredili več oporišč za podmornice in zgradili obsežna nova letališča. Blizu Vladivostoka je zbranih nad 100 sovjetskih podmornic. Na letališčih v okolici Vladivostoka je pripravljenih kakih 500 težkih bombnikov.

Hongkonški list »China Mail« poroča med drugim, da so japonske vesti o sovjetskih vojnih pripravah točne in da povedo prej premalo kot preveč. Z ozirom na mrlišno gradnjo letalskih in pomorskih oporišč ter podmornic, ki jih izdelujejo sovjetske ladjedelnice ob sibirski obali, je treba ugotoviti, da se Sovjeti resno pripravljajo na vojno.

Prav tako dajejo sklepati na možnost vojne velika premeščanja sovjetske kopne vojske sile. V zadnjih mesecih so vojaške oblasti poslale na skrajni Vzhod iz evropske Rusije okrog 100.000 vojakov in ogromno raznega vojnega materiala. Sibirsko železnico je zadnje čase smela prevažati samo vojaške transporte. Ves tovorni promet drugega blaga je bil ustavljen. Se vedno prihajajo vesti, da se v vzhodni Sibiriji mudi že dalje časa vrhovni poveljnik sovjetske vojske maršal Vorosilov, ki skupno s poveljnikom vzhodne armade Blücherjem osebno vodi vsa pripravljana dela za morebiten spopad z Japonci. Tega spopada Sovjeti najbrž ne bodo izzvali sami od sebe, ker se čutilo kljub vsem pripravam še prebiske za odločilni boj z Japonci, pač pa pričakujejo, da bodo Japonci napadli vzhodnosibirsko sovjetsko obalo. Položaj v Vzhodni Sibiriji je podoben tihi in skrivni mobilizaciji.

Čez 30.000 ljudi je padlo pred Teruelom

Salamanca, 26. januarja. Nacionalisti poročajo, da potekajo boji pri Teruelu še vedno zelo ogorčeno. Odpor rdečih čet popušča postopno, toda vidno zaradi hudega pritiska nacionalnih čet. Protinapadi rdečih čet se zdijo redki. V bitki, ki je trajala 40 dni, so nacionalisti ujeli 5000 rdečih vojakov, med temi tudi veliko število oficirjev. Razen tega so nacionalisti našli na bojišču mnogo orožja in so pri tej priliki zaplenili tudi več letal. Skupne izgube čenjo na 30.000 mrtvih in ranjenih. Poleg tega potrjujejo, da narašča bojna sila nacionalnih čet, zlasti letalstva in vojske mornarice, očitno z vsakim dnem. Vojne ladje rdečih si ne upajo več na odprto morje. Tekom današnjega dne je nacionalno letalstvo bombardiralo sovražne postojanke na teruelškem bojišču. Na odseku Villastar, južno-zapadno od Teruela, so nacionalistična letala uničila večje število rdečih enot.

Nacionalistično radio je objavil, da je bilo od začetka bitke okoli Teruela sestreljenih 147 vladnih letal.

Bombe na delu

Barcelona, 26. jan. AA. (Havas) 6 nacionalističnih letal je bombardiralo Laudeto v pokrajini Cuenca in porušilo sedem hiš. Ubilih je nekaj meščanov. Dvakrat so bombardirali mesto Reus. Ubilih je bilo 20, ranjenih pa 30 oseb.

Nacionalna letala so zopet bombardirala Barcelono. Po hudem streljanju iz protiletalskih topov so tudi danes, kakor včeraj, slišali eksplozije. Že po prvem topovskem strelu so se ulice in ceste popolnoma izpraznile. Današnji napad je bil zelo kratek. Kmalu nato je zopet zavladal mir.

Čez dve milijardi škode v enem mestu

Burows, 25. jan. AA. (Stefani) Komisija inženirjev in arhitektov, ki ima nalogo rekonstruirati Oviedo, razrušen po bombardiranju rdečih čet, je končala svoje delo. V svojem poročilu ugotavlja komisija, da je treba zgraditi 3000 poslopj. Celotni stroški bi znašali 400 milijonov pezeta (2 milijardi 500 milijonov din).

Spet eden, ki se boji nazaj

Bukarešta, 26. januarja. o. Zaradi novega političnega stanja v Romuniji je sovjetski poslanik Ostrovski dobil pred 14 dnevi od moskovske vlade poziv, naj se takoj vrne v Moskvo, češ da zaradi novega stanja v Romuniji ni njegova navzočnost več potrebna. Poslanik Ostrovski je v začetku mislil vrniti se. Sedaj pa je svoj sklep spremenil in sporočil romunskim oblastem, da bo ostal kljub uradnemu odpoklicu še v Bukarešti. Do tega koraka ga je privela bojazen, da ga bodo v Moskvi prijeli in postavili pred sodišče, ker ni znal preprečiti, da bi v Romuniji zavladal nacionalizem. Take grehe kaznujejo v Moskvi po starem receptu — s strelom v hrbet.

Budimpešta, 26. jan. m. Bivši sovjetski poslanik bo namesto v Moskvo, kamor ga je odpoklicala sovjetska vlada, odšel na Dunaj. Časnikarjem je tudi izjavil, da se ne mara vrniti v Rusijo zaradi tega, ker se dobro zaveda, da je bilo že več diplomatov na tak način poklicanih nazaj v Moskvo, tam postavljenih pred sodišče in takoj nato postreljenih.

Znamenja na nebu so bila snoči nad vso Evropo

London, 26. jan. AA. Reuter. Snoči so lahko v velikem delu Anglije, posebno pa na jugu in okoli Londona, opazovali edinstven primer polarne svetlobe v neštetihi barvah, ki so se spreminjale. Ogromne množice ljudi so se zbirale po ulicah in opazovale ta nenavadni prizor in so najprej mislile, da je to sij kakega ogromnega požara.

Kakor poroča Reuterjev dopisnik, so videli ta nenavadni prizor v vseh delih srednje Evrope. Reuterjev dopisnik v Švici javlja, da se je ponoči dvignila ogromna zavesa rdečega plamena nad švicarskimi vrhovi in jih vse obsvetila. (Poročilo o tem pojavu pri nas prinašamo na 2. strani.)

Nemški katoličani ne smejo na evharistični kongres v Budimpešto

Budimpešta, 26. januarja. m. Mađarsko katoliško časopisje poroča iz Berlina, da je nemška vlada prepovedala nemškim katoličanom udeležbo na evharističnem kongresu, ki bo letos maja v Budimpešti. Ta prepoved so v mađarski javnosti iz- zvala veliko presenečenje, ki je toliko večje, ker je nemški državni podtajnik Bohle še včeraj na konferenci v Budimpešti izjavil, da je nujno potrebno, da ostanjejo odnosi med Nemčijo in Mađarsko dobri in da nemška vlada ne bo ukrenila prav ničesar, kar bi utegnilo te odnose pokvariti. List »Nemzedek Ujszag« pa o isti zadevi poroča, da nemško poslanikštvo v Budimpešti sploh ne mara dajati nikakih pojasnil glede prepovedi udeležbe nemških katoličanov na evharističnem kongresu v Budimpešti.

Priprave za romunske volitve

Bukarešta, 26. jan. o. Romunska vlada je imela snoči važno sejo, na kateri so razpravljali o bližajočih se volitvah, pri katerih hoče vlada za vsako ceno dobiti večino, na katero se bo v zbornici opirala. Glede izvedbe volitev in volilnih priprav so sprejeli naslednje sklepe:

Volitve in volilni boj bo svoboden za vse stranke po sedanjih zakonih pod pogojem, da strogo spoštujejo policijske odredbe. Turci se ne morejo vmešavati v politično agitacijo. Uradniki se ne smejo udeleževati političnih demonstracij, ker bodo sicer takoj odpušteni. Poluradne organizacije bodo lahko samo sodelovale pri vzdrževanju javnega reda in miru. Orožništvo bo izvajalo vse odredbe zakona, ki se nanaša na volitve in to brez sitnarjenja, vendar pa z avtoriteto. Če bi se pokazalo, da so orožniški oddelki premajhni, jih bodo še izpopolnili.

Pariška razstava izgin'a

Pariz, 26. jan. AA. (Havas) Včeraj je zapela prvič lopata v mednarodnem delu svetovne razstave, ki mora sedaj izginiti. Vendar pa vse paviljone ne bodo porušili. Tako bo ostal novi trocadero in pa muzej sodobne umetnosti. Pariško mesto pa bo ohranilo tudi vse tiste paviljone, ki so bili zgrajeni ob Porte Maillot in na Quai d'Orsayu. Verjetno bodo na pomlad vsi paviljoni že porušeni in bo tako Pariz v središču mesta dobil svoje staro lice. Z razstavnega prostora bodo morali spraviti 25.000 ton železja, kar bi zadostovalo za zgraditev treh Eiffelovih stolpov.

Poldrug mili'on Turkov se bo selilo iz Bolgarije

Ankara, 26. januarja. Februarja se začne med Turčijo in Bolgarijo pogajanja za ureditev vprašanja o vrnitvi poldruga milijona Turkov, živčih v Bolgariji, v domovino. Dogovor bo dal tem ljudem, ki se bodo vrnili v Turčijo pravico, da smejo prodati svoja posestva in prenesti na Turško svoje kmetijsko orodje. Turška narodna skupščina bo dovolila 3 milijone turških lir za kritje selitvenih stroškov. S tem bo vprašanje turške manjšine v Bolgariji rešeno podobno, kakor ga je Turčija takoj po vojni »redila z Grčijo«.

Upokožitev bolgarskega vojnega ministra

Sofija, 26. jan. m. Bivši vojni minister general Lukov, ki je predvčeršnjim odstopil s svojega položaja, je bil včeraj upokojen. Politična javnost je mislila prej, da bo Lukov postal vrhovni in- spektor bolgarske vojske. Te vesti pa je najboljše demantiral sam sedanji vojni minister Daskalov, ko je časnikarjem povedal, da je Lukov že upokojen.

Triglavski narodni park

Predavanja prof. V. Petkovika v okviru Prirodoslovnega društva

Ljubljana, 26. januarja.

V okviru predavanj, ki jih je za letošnje predavalno sezono pripravilo Prirodoslovno društvo, je sinoči v filharmonični dvorani kina Matice predaval prof. Viktor Petkovšek o »Triglavskem narodnem parku«. Predavanje je privabilo zaradi svoje zanimivosti in pomembnosti lepo število odličnega občinstva, ki je napolnilo dvorano do kraja.

Za ohranitev prirode

Predavatelj je v svojih začetnih izjavah pokazal primere človeka, ki se iz modrega vladarja čisto izprevrže v kralkovidnega tirana, ki brez potrebe spreminja in uničuje obdajajočo ga prirodo. Medtem ko se prilagaja izpremembe, ki jih povzročajo ostala bitja kaj dobro v okvir pokrajine, ne moremo govoriti o nedotakljivosti prirode tam, kjer so vidna ljudska naselja, gojeni gozdovi in polja.

Po osvobojenju je prišel tudi k nam klic o varstvu prirode, kakor je ta klic zajel druge narode. V krajevno najlepšem delu naše ožje domovine, na južnem vznožju Triglava, v dolini Sedmerih jezer, je l. 1924 ministrstvo za gozdove in rudnike določilo nekaj nad 1400 ha ozemlja, v katerem je bilo vsako gospodarsko izkoriščanje prepovedano. Lastnik tega ozemlja je Verski zaklad, lastniško pravico pa izvršuje Odeš za varstvo prirode pri Prirodoslovnem društvu v Ljubljani.

Triglavski narodni park

Za uresničitev sanj o Narodnem parku se je zadnja leta zmerom manj čitalo in poročila o parku so izostala. Največ si je za park prizadeval pokojni vseuč. prof. dr. Fr. Jesenko, ki je poskušal, kako bi osvobodil ozemlje starih mušnosti, paše in drugih nevednosti.

Meje narodnega parka

Meje Narodnega parka so povsem naravne. Južna meja točka se dotika gornjega roba skoraj navpične skale stene Komarče. Od Komarče krene meja na Belo skalo ter proti zahodu do državne meje na vrh Kola (2001 m). Nadalje poteka ob državni meji proti severu in severovzhodu preko Velikih vrat, kot glavnega prehoda v Trento po gorskem grebenu. Čigar vrhovi so znani pod imeni Čelo, Vogel Brda, Veliko Spilje, Malo Spilje, Zadnja lona in Kanjavce. Vrh Kanjavca, kjer doseže meja nasevernejšo točko alpskega parka, krene ta od državne meje proti jugovzhodu na gorski rob, ki obdaja na vzhodni strani dolino Sedmerih jezer in poteka preko vrhov tega grebena, Zelnarice in Kopice na Vel. Tičarico (2031 m) in Malo Tičarico (1898 m), od tod pa v isti smeri na rob Komarče.

Dolina je bila najprej last družine grofov Cojzov, Bohinje pa so priposestvali pašne in gozdne pravice. Brat Žige Cojza, znanega literarnega mecen, Karl Cojz, ki je stanoval na svojem gradiču na Brdu pri Kranju, je imel pri Jezerih svojo botanično koč. Odkril je več novih rastlin v naših krajih. Grofje Cojzi so jezera prodali tuji denarniški družbi in takrat so tudi Bohinje prišli ob svoje najlepše pašnike.

Za nemškimi denariki so prišli nemški turisti in zgradili med 1878—1880 najstarejšo planinsko koč v Julijskih Alpah, ki je po prevratu prešla v last SPD.

Zanimivosti doline Sedmerih jezer

Večino te visoke alpske planote tvori tria dni apnenec in dolomit. Med okameninami naj-

demo čisto školjke in glayonožce-amonite z jurske dobe. Povsod srečujemo tudi pojave ledenih dobe, zlasti v gladko ostruženih skladih in v nizu krasnih ledeniških jezer. Povsod nekoliko, v večji meri pa v južnovzhodnem delu parka imamo razvite krasne pojave, ki bi jim po divjosti in razoranosti težko našli enakih Vrstijo se vrtače, žlebovi, škarpe in žrela s celoletnim snegom. Vse je razmetano v slikovitem neredu. Tu so odkrili in našli jamske kobilice, slepe pajke in slepe hrošče.

Zivalstvo in rastlinstvo je mnogolično

Med šteje goste doline Sedmerih jezer pristojevala divje kozo in planinskega zajca, ki pozimi pobeli, da mu kuma zlatica in divja mačka ne moreta tako kmalu do živega. Na jasnem nebu kroži pogosto par planinskih orlov, ki gnezdi v bližnjih vratin nad Peričnikom. Višje vrhove obletavajo planinske kavke. Kurji rod zastopajo ruševci, belke in skalni jerebi. V Ljubljanskem Narodnem uzeju imajo nagačenih 15 različnih vrst galebov, ki so bili ustreljeni v Sloveniji. Ob gorskem potoku nas preseneti lepa zimska slička. Tu so žbrani galeb, divja raca, samce vodne cipe ali vriskarice, mali ribič vodomec, bela pastirica. Na gladkih stenah Zelnarice naletiš na skalnega plezavčka, ki je pisan kakor kolibri. Vali po luknjah pod previsi in je njegovo gnezdo baje izredno težko najti.

Redkost evropskih žbirk je metulj Psodos spitz Rbl, ker leta samo vrh Kanjavca in na sosednjem Triglavu v višinah nad 2500 m. Edino v parku živi tudi znamenita žuželka Podistra rupicola Kiesw.

Predavatelj nam je ob skoptičnih slikah govoril o pestrosti narave. Poudaril je, da ima glede bogastva lepo cvetočih enokaličnic nižinska in gorska flora nasproti visokoalpski veliko prednost. Pisanim družbam tulipanov, lilij, hiacintov, šmarnic, perunik, zvoncev, narcis in kumkavic, ki kraste trate, pašnike in gozdove v ravni in v nižjem gorovju, more prava visokogorska trata postaviti nasproti le malo vrst.

Pripovedka pripoveduje

Tu raste roža čudotvorna, ki je lečila srčne rane Zlatorogu, iz katerega krvi je vzklila in ki nam hrani ključ do zaklada v Bogatinu. Pod telenom velikega Triglava pozdravlja z velikim svojim cvetjem turista.

Pripovedka o tej roži čudotvorni je še pred desetletji živela med našim narodom v Trenti in na Gorenjskem. Objavil jo je v nemščini Karel Dežman v Ljubljani l. 1868. Nemški pesnik Baumbach jo je spesnil v epski obliki in poročala je slovenska pripovedka med širši svet kot nemški umotvor. Ni pa bilo našega človeka, da bi odel to čudovito pripovedko v pesniško obliko.

Enako je z našim Narodnim parkom, ki leži pred nami ob Bogatinu do Kanjavca kot ogromen zaklad prirodnih spomenikov. Potrebno je samo ta prirodni zaklad dvigniti in uspešno rešiti.

6. dan

predavanja in to pri nabito polnih predstavah v največji ljubljanski kinodvorani! To je uspeh, kakršnega še ni dosegel noben film v Ljubljani kakor edinele

Ljudje prihajajo ne dvakrat, celo po trikrat! Vsi so navdušeni in zadržujejo, da tako lepega filma še niso videli. Kdor ga še ni videl, ga nikakor ne sme zamuditi, saj ni srede, da bi ga videl, drži kljub temu samo še par dni

KINO UNION Telefon 22-21 »Wiener Sängerknaben«

Nenavaden nebesni požar

Alarmirani gasilci niso vedeli, kam naj gredo gasit

Ljubljana, 26. januarja.

Včerajšnji večer bo stal Ljubljancem dolgo v spominu. Kaj tako nenavadnega v naših krajih menda sploh ljudje še nikdar niso videli. Zvečer so ljudje opazili na nebu nenavaden nebesni sij: ki je bil podoben ogromnemu požaru nekje za gorami nihče pa si ni mogel razložiti, odkod ta požar. Vsi ljudje so mislili, da gori nekje na Gorenjskem. Zlasti so ta pojav opazili v Mariboru, odkoder poročajo, da je nebo nad Mariborom in nad vsa Stajerska zažarelo v temnordeči karminasti barvi. Požar so videli celo na Dunaju, kjer strokovnjaki mislijo, da je pojav odsev izredno močne severne luči. Nebo nad Karavankami je žarelo v nenavadni svetlobi kakor podnevi. Poročilo iz Zagreba pravi, da so tam mislili, da gori Sleme in Zagreška gora. Razburjeni so bili ljudje na Jesenicah, kjer so mislili, da gori Golica in Stol in vsa gorska skupina. Iz Senja na Hrvaškem Primorju poročajo, da je tam bila grozna svetloba, da so po nebu švigali svetlobni prameni, ki jih je spremljalo grmenje in bobnenje. V Splitu so kmetije v strahu pred požarom begali iz hiš in skušali reševati svoje blago. Vremenoslovci pravijo, da gre pri tem pojavu za severno svetlobo ali pa električno izpraznjenje ozračja. Iste pojave so videli v Sarajevu, Beogradu, Budimpešti, Gradcu in na Koroskem.

Suhoparno poročilo opazovalca na aerodromu pravi, da je opazil včeraj zvečer okrog 21. da je bilo nebo na severozahodni strani svetlordeče. Snovčkom le malo, nato pa se je svetloba razširila proti vzhodu, da je bila eia tretjina neba svetlordeča.

To je trajalo približno eno uro.

Precej razburjenja je ta nenavaden nebesni pojav, ki si ga še zmerom ne moremo natanko razložiti, odkod naj bi imel svoj izvor, napravil

tudi v Ljubljani. Ljudje, ki so bili zvečer na ulicah, ki so šli v kino ali iz kina, so opazili ta pojav prav razločno. Zlasti pa so ga videli ljudje na Rakovniku, na Galjevi, v Štepanji vasi, v bližnji okolici in v Rožni dolini. Sprva se jim je zdelo, da je nekje za Rožnikom in za Smarno goro požar zajel ogromne dele gozdov. Nebo je zažarelo v najlepši svetlobi, tako da ni bilo zvezd skoraj nič videti.

Ze kmalu, ko so prvi ljudje opazili ta nenavaden požar, je začel na reševalni postaji v Ljubljani peti telefon, ki je pozival naj gredo gasilci gasit. Ljudje so razburjeno spraševali in hoteli izvedeti natančnejše podatke o požaru. Na reševalni postaji je nastal pravi alarm, ki je poklical vse gasilce v pripravljenost. Seveda so bili gasilci zelo vznemirjeni in so neprestano pričakovali telefonskega sporočila o požaru, ki pa so zaman čakali nanj. Kar tako pa tudi niso mogli vzprhniti v neznano smer. Ljudje so govorili marsikaj, kje naj bi bil požar. Tako so govorili, da gori Krim, drugi, da je požar nekje okoli Rožnika, tretji, da gori za Smarno goro.

Gasilci morajo, kakor je znano, dobiti za vsak požar posebno sporočilo, kje gori. Ta požar pa je bil za ljubljanske gasilce tako nenavadna zagonetka, da si niso vedeli pomagati; občinstvo jih je nadlegovalo, naj store svojo dolžnost, pa sami niso vedeli, kako.

Končno se je stvar sama razjasnila. Požar je moral biti nekje daleč na nebu in je razumljivo, da naši gasilci nimajo tako velik lestev. Eno uro trajajoča svetloba je naposled sama ugasnila.

Za reševalno postajo, ki ima opravka z raznimi nezgodami in včasih tudi z malimi požari v ljubljanski okolici, je bil to brez dvoma nenavaden dogodek, prav tako pa tudi za občinstvo, ki je nazadnje le spoznalo, da so naši vrli gasilci imeli prav.

En dan v sobi št. 28

Ljubljana, 26. januarja.

V sobi št. 28 na sodišču imajo pred okrajnim sodnikom svoj epilog zanimive in poučne zgodbe, ki so pogosto kaj značilne za duševnost ljudi, ki se znajdejo tu pred sodnikom. Prihajajo ljudje iz mestne okolice in ljudje iz dežele, nerodnih kretenj s sodnim pozivom, naj se ta in ta dan zglobe o zadevi razžaljenja časti ali drugih manjših prekrških paragrafa. Vsi ti ljudje imajo o sodnji še zmerom najlepše mnenje, da se reže tu pravica in da dobi krivica vselej svoje zaslužno plačilo. To je dokaz, da je naš narod v svojem jedru pošten, moralno zdrav in nepokvarjen.

Zvita kačica ali paragrafek

Pred sobo št. 28 posedajo na dveh klopih ljudje, ki so prišli na prvi pogled od bog ve kod, toda vsakdo izmed njih ima nekaj nad seboj. Ta je imel nekoč nekoliko predolg jezik, pa se je zdaj nanj prilepila tista zvita kačica, ki se ji pravi paragraf. Nekoliko neprijeten okus ima res, toda najbrže ne bo nič hudega.

Kirchfeldski župnik

Hans Jaray, H. Stork, člani dunajskega Burgtheatra; poje zbor »Wiener Sängerknaben«

Dva brezposejna napadla trgovko

Kranj, 25. januarja.

Včeraj dopoldne je pripeljal pekovski pomočnik tvrdke Bučar iz Kranja kruh in pecivo k trgovini Anice Grm v Čirčičah. Vprav ko je jemal iz avtomobila naročene slaščiice in kruh, sta prišla iz sosednje gostilne brezposelna delavca Mihelič Franc, doma iz okolice Skofje Loke, in Brezar Ivan iz Trebnjega, začela sta nadlegovati pomočnika, da bi jima daj kruha oziroma slaščiice. Pomočnik se ni oziral na njune prošnje, marveč je odnesel kruh v trgovino. Brezposelna delavca pa sta šla za njim in v trgovini zahtevala slaščiice. Ker jih tudi sedaj nista dobila, sta začela razgrajati. Pomočnik je odšel in se hitro odpeljal v Kranj po orožnike. Z obema brezposelnima je ostala sama gospa Grm, le v kotu pri peči je bil še neki berač. Gospa je velela vsem trem oditi iz trgovine, toda eden izmed brezposelnih je v odgovor pograbil za top predmet in dvakrat gospo močno udaril po glavi in po rami, da se je opotekla iz trgovine. Kmalu zatem se je vrnil mož trgovke domov in našel svojo ženo nezvestno, v trgovini pa dva tuja obraza. Nemudoma je poslal v Kranj zdravnika, ki je ugotovil, da ima gospa težje poškodbe. Oba nasilneža so aretirali orožniki in ju ukenjena odpeljali v Kranj. Na sodišču se je eden izmed njih vrnil na tla in tudi na ponovne opomine orožnikov ni hotel vstati. Veriga, s katero sta bila ukenjena, je prizadejala pohljevnemu tovarišu bolečine, zato ga je pa še ta osuval z nogama in tako je bil primoran nadaljevati žalostno pot v zapore.

Ilja Birčanin in senatske volitve

Belgrad, 26. jan. m. Poročali smo že, da sta za bližajoče se senatske volitve, ki bodo 6. febr., vložila svoje kandidatne liste samo JRJ in dr. V. Maček. JRJ je vložila liste v vseh banovinah, dr. Maček pa samo v savski in primorski banovini. Zadnje dni pa je v donavski banovini vložil listo za senatske volitve tudi Ilja Birčanin, bivši predsednik Narodne odbrane ter znani hujskač pri vseh kampanjah, ki jih je opozicija uprizarjala od časa, ko so bile vložene kandidature v narodni skupščini proti sedanjim vladim. Vprašanje je pa še, če vložena lista Ilje Birčanina izpolnjuje vse zakonske pogoje. Včeraj je namreč banska uprava v Novem Sadu prejela od okrajnega načelnstva v Jase novcu poročilo, v katerem to načelnstvo obvešča bansko upravo, da eden od podpisnikov ni dal pismenega pristanka za kandidiranje na tej listi. Ker pa je rok za vložitev kandidatnih list že potekel, na listi te napake najbrže ne bo mogoče več popraviti ter tudi sodišče liste ne bo moglo potrditi.

Naročajte Slovenski dom!

Kako je bila okradena ga. Greta Schonsky

Danes je bil obsojen mladoletni tat n enih dragocenosti

Maribor, 25. januarja.

Mariborčanom je še v spominu tatvina na škodo soproge tekstilnega industrijskega gospe Grete Schonsky. Na Tezemu ji je bila iz njenega luksuznega avtomobila ukradena ročna torbica, v kateri je imela platinasto brošo z briljanti, katero je cenil na 30.000 din, zlat glavnik z zlato dozo za puder v vrednosti 6000 din in še nekatere druge dragocenosti, vse skupaj vredno 40.000 din. Mariborska policija je tatvino hitro pojasnila ter je našla tudi ukradene dragocenosti. Tatvino so izvršili štiri mladi nepridprijati, od teh dva še v deških letih. Najstarejši izmed te družbe ze prišel danes pred mali senat, njegov drug se pokori v prisilni delavnici, dva najmlajša pa sta dobila na policiji primerne ukore, da dogodkov ne bosta tako kmalu pozabila.

Pri današnji razpravi je pripovedoval 18 letni Frane K. iz Nove vasi zanimivo zgodbo o tej tatvini. K. in njegov latinski prijatelj sta po poklicu klateža, včasih pa se preživljata na ta način, da gonita živino za živinske prekupece z enega sejma na drugega. Sicer pa sta v Mariboru in okolici vedno tam, kjer je kakšna senzacija, ki vabi skupaj mariborske radovednost. Tako je bilo tudi lani 10. septembra, ko je pristalo na Tezemu več vojaških letal, ki so sodelovala pri vojaških vajah v mariborski okolici. Za mariborsko radovednost so bila ta

letala dobrodošla senzacija. Zbralo se je veliko ljudi, med njimi tudi mnogo gospode. Tudi gospa Greta Schonsky se je pripeljala s svojim avtomobilom na Tezno. Vozilo je pustila poleg hangarja, v avtomobilu, ki je bil zaprt, pa je pozabila na sedež svojo ročno torbico. Na strehi hangarja sta se nahajala dva mlada krolina, ki sta že nekajkrat prestopila meje paragrafov, ker nista znala razločevati med lastnim in tujim. Opazila sta, da je gospa pustila svojo ročno torbico v avtomobilu in poskušala sta priti do nje. Šipe na oknih avtomobila pa so bile zaprte, zato sta šla ter obvestila o dobrodošli priliki Franca K. in njegovega prijatelja, ki sta stala v bližini. Oba sta takoj poskušala svojo srečo. Ugotovila sta, da se da šipa poleg krmil spustiti in tako sta dobila torbico v svoje roke. Dobička pa nista imela od dragocenosti posebnega, ker jih nista utegnla razpečati. K. je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapore, pogojno na 4 leta.

Zaradi otrok je dobil nizjo kazen

Maribor, 25. januarja.

Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjal danes dopoldne 26 letni šofer in mehanik Ivan Borat iz Premurja. Obtožen je bil zaradi usmrtnice iz malomarnosti. Dne 17. avgusta 1937 je vozil z veliko hitrostjo skozi mesto Ormož ter je podrl na tla posestnika Alojza Kobarja. Poškodbe Kobarja so bile smrtonosne. Razbil si je lobanjo in zlomil hrbtenico ter je obležal na mestu mrtev. Istega dne je Borata zasledovala nesreča kar naprej. V Garišnici je zavozil v voz, na katerem se je nahajala posestnica posestnika Ana Matjašič. Prevrgel je voz in Matjašičovo v jarek, da je zadobila precejšnje poškodbe. Obtoženec je danes pred sodnik svojo krivdo priznaval. Sodba pa je izpadla zelo milo z ozirom na to, da je Borat družinski oče, ki mora skrbeti za troje neprekosljenih otrok. Obsojen je bil na 2 meseca strogega zapore, pogojno na 3 leta in na 300 din denarne kazni.

Zmrznila bi bila kmalu

Sv. Primož na Pohorju, 25. jan.

Marija Kolar, kočarica pri Sv. Primožu na Pohorju, se je vračala proti domu. Nenadoma jo je med potjo obšla slabost, da je obležala v snegu nezvestna. Ker pa je bil hud mraz, so ji udje odreneli. V snegu jo je našel neki delavec, ki je hitro poklical pomoč. Prenesli so jo v bližnjo hišo, kjer so jo položili kraj peči. Ko se je reva prebudila iz nezvesti, je trpela grozne bolečine zaradi ozeblin. Zdravi se v domači oskrbi.

Otrok 8 dni na mrazu brez hrane

G. Radgona, 25. januarja.

V Podgradu v Gornji Radgoni se je dogodil čuden primer prezebovanja in stradanja.

Posestnik Zemljič Ivan iz Podgrada je pred dnevi prijavil orožnikom, da je 17. januarja nenadoma izginil pri njem bivajoči 8 letni Nüdl Ernest, nezakonski otrok njegove hčere in da se mu ga kljub skrbnemu poizvedovanju ni posrečilo najti. Omenjeni otrok je šel v ponedeljek 17. januarja t. l. v šolo v nemško Radgono in se od takrat ni več vrnil.

V ponedeljek 24. januarja je na veliko presenečenje našel otroka Krčmar Franc, ki stane pri gostilničarju Šajherju v Podgradu. Ta je zabilal ob 23.30 iz bližnje ute sumljivo zdihovanje. Šel je pogledat in na tleh našel fantka, ki je bil zaradi mraza in gladu popolnoma izčrpan in onemogel.

Fant, ki je ležal na golih tleh, je močno ozebel na rokah in nogah. Spravili so ga takoj k zdravniku, ki mu je nudil prvo pomoč. Stanje fantka je zelo nevarno in je malo verjetno, da bi ozdravel.

Otrok se je že večkrat notepal po več dni brez pravega povoda.

Gliklihe nev jar her policaj!

Ribičanka Francka je v Ljubljani zasebna uradnica in skromno živi s 500 dinarčki mesečno. Skromni dohodki so to, kaj hoče!

Bil je Silvestrov večer in je krenila od doma s svojo prijateljico v kino. Vsaj tako je zatrjevala pred sodnikom. Morda ni krenila od doma, ampak iz kakšne gostilnice. S prijateljico sta bili dobre znanetne volje!

Na križišču Aškerčeve stoji stražniški pripravnik Friderik. No, vse lepo v redu. V to enolnost Silvestrova večera ga zdramita dve mladi Kranjci. Francka in Pavla prideta mimo in nikogar ni, da bi morda ta večer voščil stražniku Novo leto. Ti dve pa prideta mimo in tako lepo želita:

— Gliklihe nev jar her policaj!

Nezaslišano je to. Gliklihe nev jar her policaj! »ksindl!« je rekla. Stražnik Friderik se okrene in obe dekleti steteča. Kaj »ksindl!« Stražnik ju ujame in zapíše!

Gospodična Francka stražnika niti ne pozna. Čemu bi rekla »ksindl!« No, ampak stražnik je to službeno slišal in ne pomaga nobeno izjavo. Prijateljica Pavla ne razume nemški, ampak slišala je samo gliklihe nev jar her policaj. To je lepot! Ksindl nima pomena. A stražnik Friderik je merodajna oseba. Sicer pa sta obe dokazali slabo vest, ko sta bežali. Pavla se je že dobro naučila izgovarjati te besede in se ji jezik zdaj ne bi več zlomil. Francka si bo pa šalo zapomnila. 120 dinarjev bo morala plačati, če se ne bo v enem letu kaj pregrešila. Stroške bo pa tudi plačala. No, če hujšega ne bo!...

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —6, sončno, mirno, sren. 85 cm. v višjih legah pršič, drsalisce in sankalisce uporabno.

Kranjska gora: —3, zračni pritisk se manjša, sončno, mirno, sren. v senčnih legah pršič, drsalisce in sankalisce uporabno.

Bled: —2, zračni pritisk se manjša, sončno, mirno, sren. 20 cm. Jezero deloma upravljlivo za drsanje.

Škofja Loka: —2, sončno, mirno, sren. 10 cm. Jezersko: —3, sončno, mirno, 10 cm pršiča na 40 cm podlage.

Hitler v zasebnem življenju

„Mož, ki ga je usoda živega postavila v bajko“

Vsi se stojimo pod vtisom političnega obiska predsednika naše vlade v Nemčiji in se še spominjamo laskavih besedi, ki jih je na naslov naše države izrekel vodja nove Nemčije, Adolf Hitler, človek, ne čigar migljaj in besedo čakajo milijoni strunnega, do zadnje podrobnosti življenja zorganiziranega naroda. Marsikdo se je te dni vprašal sam pri sebi, kdo je človek, v katerem vidi Nemčija svojega pobožanstvenega vodjo, kakšen je njegov človeški obraz, kakšno je njegovo osebno, zasebno življenje, tisto, o čemer ne izve moč iz listov in uradnih obvestil.

Malo je ljudi, ki bi poznali vsakdanje življenje zagonetnega voditelja Nove Nemčije od blizu, ki bi vedeli, kako poteka vsak njegov navadni ali manj navadni dan.

Služabnik, ki vsako jutro okoli sedmih potrká na vrata spalnice kanclerja Hitlerja, dobi svojega in vseh svojih rojakov gospodarja zbujenega.

Vodja bere. Življenje Adolfa Hitlerja, vrhovnega poveljnika nemške vojske in mornarice, kanclerja Reicha, voditelja vse Nemčije, je urejeno do zadnjega trenutka po pravilih kakor življenje slehernega nemškega meščana. Vsi njegovi gibi in koraki so dočlenjeni z neusmiljeno natančnostjo in doslednostjo.

Hitler živi v Berlinu v kanclerski palači, v sobah, za katere je sam zrisal načrte, kjer je vse pohištvo zgolj iz jekla in stekla, moderno, v slogu dobe, ki ljubi preproste črte, nizke počivalnike, prostorne pisarne.

Kancler se oblači sam, le čevlje mu pomaga vezati služabnik, ne zaradi potrebe, marveč, ker porabi Führer to priliko za

prvi dolg razgovor

med katerim sliši, kaj ve o Nemčiji in svetu tistega dne preprosti nemški človek. Hitler spravlja služabnika o ženi, o otrocih, o vremenu, o tem, kaj govore danes po Berlinu.

Ob pol osmih pride njegov osebni brivec iz hotela Hatzertshofa, kjer je Hitler imel svoj glavni stan, ko je bil samo še vodja stranke. Zvesti Otto je od hotelirskega brivca napredoval v brivca diktatorjevega. Brivec poskuša med prirezovanjem značilnih Hitlerjevih brk in las pripraviti Hitlerja do smeha z dovtipi, ki si jih je nabral prejšnji večer pri svojih strankah.

Zajtrkuje Hitler sam, le včasih mu delajo družbo

tri njegove „sence“

trije častniki napadalnih oddelkov, ki skrbje za njegovo osebno varnost in sestavljajo spored njegovih poti. To so poročniki Brückner, Schaub in Schreck.

Brückner ima kočljivo nalogo presojati ljudi, ki bodo prišli v Hitlerjevo bližino, Schreck mu pomaga, Schaub pa skrbi za Führerjevo pota, naroča njegovo osebni avto ali njegovo dražestno elegantno rdečo letalo »Horst Wessels«.

Pravijo, da veže te tri Führerjeve pribočnike skrivna prisega, da si vsi trije vzamejo življenje, če bi kljub njihovi skrbi kak atentat spravi v nevarnost njihovega in vseh Nemcev gospodarja. Sicer pa so to trije veseli tovariši.

Po zajtrku, ki ga tvori kozarec mleka, nekaj prepečenca in sadja, nikdar česa drugega — Hitler je vegetarijanec — odide Führer v svojo osebno pisarno. To je velika dvorana s pohištvom iz jekla in stekla. Stene krasi slike iz življenja staronemškega boga Wotana. Pisarna drži na balkonu, s katerega se Hitler kaže ljudstvu ob manifestacijah in paradah.

Tu ima Hitler vsako jutro najprej

dolg razgovor s svojim arhitektom

profesorjem Splerom Führer je nekdanj hotel postati arhitekt (od tu njegova velika ljubezen do nje). Prve osnutke za vse velike nove zadnje in monumentalne stavbe nariše Hitler sam, ves

zunanj obraz nove Nemčije je po zamisli njegovo delo.

V to pisarno smejo brez naznanila stopiti, kadar hočejo, le njegovi pribočniki, bivši gospodarski minister dr. Schacht, londonski poslanik in Hitlerjev osebni zunanepolitični svetovalec Ribbentrop. Tu sprejema tudi generala Goeringa, dr. Goebbelsa in vojnega ministra Blomberga, a le, kadar so povabljeni.

Razgovoru z arhitektom in pribočniki sledi posvet s kanclerskim tajnikom, ki mu poroča vse važne zadeve in ga obvesti o vseh pomembnih novih načrtih. Sem prinese Führerju »dnevni list«, program za delo, pota in sprejeme tistega dne.

Ob desetih je drugi zajtrk: kava in sadje. Po desetih minutah je že na kanclerskem vrtu za sportne vaje v družbi pribočnika, s katerim se potem še naglo sprehodi po vrtu ali ob dežju v pokritem stebrišču.

Sprejemi in kosilo

Ob pol enajstih je v svoji uradni pisarni — veliki dvorani, kjer je zadnja stena prepeta z ogromno rdečo-črno zastavo narodnega socializma. Po stenah so slike, po tleh preproge, sredi sobe ogromna miza iz mahagonija. Za njo Hitler sprejema.

Do 15. ure prihajajo sem ministri, voditelji stranke in organizacij ter odposlanstva z dežele. Potem pride kosilo v mali jedilnici. Pri kosilu so navzoči Führerjev tiskovni ravnatelj, pribočniki in njegovi glavni sodelavci. Kadar ima Hitler zunanje pomembne goste, jedo v veliki jedilnici. Sam ne je drugega kakor zelenjavo, mleko in sadje. Kadi nihče pri kosilu ne, tudi alkohola ni na mizi, razen ob prav redkih prilikah. Med jedjo malo govore, čeprav traja kosilo polduro uro.

Po jedi se Hitler dolgo razgovarja z ministri in neposrednimi sodelavci. Če je lepo, gre potem na obisk h generalu Goeringu na njegovo posestvo Karinhall ali pa h dr. Goebbelsu v njegovo vilo.

Ob petkih je čaj, pri katerem je vedno vojni minister maršal Blomberg brez posebnega povabila, s čimer dokazuje Hitler globoko prijateljstvo, ki ga veže z maršalom. Uradne čjanke ob diplomatskih obiskih in sprejemih so v veliki, takozvani terasni dvorani, ki sprejme 400 oseb.

Ko pade noč, odide Hitler spet v svoje za-

sebnne prostore, a tam se vedno sprejema ministre. Malokdaj je zunanji in notranji položaj Nemčije tako ugoden, da bi se Führer že tako zgodaj posvetil svojim osebnim zanimanjem.

Poleg arhitekture je Hitlerjeva

velika strast kino

Poučen je o vseh nemških in tujih novih filmih, ki jih kažejo po večkrat najprej njemu v mali kinematografski dvorani poleg pisarne. Aparati v njej so kar se da popolni in dovršeni. Tu se odloča usoda vsakega nemškega in tujega filma. Hitler je vrhovni cenzor, ki po svojem spoznanju določi, katero delo bodo smeli Nemci gledati in katero ne. Pri tujih filmih se najprej prepriča, ali so judovski delo ali ne. Zanima se za tehniko filma prav tako kakor za njegovo umetniško plat. Ta njegova kinematografska strast izvira že iz časov, ko še ni bil vodja, marveč le državlján Hitler in je z zadnjimi novci obiskoval po tri predstave na dan...

Tretja njegova strast — Wagnerjeva glasba

je bila odločujočega pomena za njegovo življenje in duhovni razvoj. Slišal je — nad stokrat samo »Meistersingerje«! Glasba nadomešča Hitlerju vino in kajenje. Vsak večer pride k njemu prijatelj pianist Haufstaengel, ki mu igra na klavir Verdia, Beethovena, Wagnerja ali Schumanna. Včasih igra tudi sam.

Proti polnoči gre v spalnico, kjer se dolgo bere. Ne Nietzscheja, ne Bismarcka, ne Friderika Večkega, marveč ponavadi, kakor toliko razumnikov po težkem delu, čisto preprosti, moderen, najnovejši policijski ali kriminalni roman.

V tem vsakdanjem Hitlerjevem življenju

ni sledu o rodbini ali ženskah

Njegov oče, preprost financer, je umrl l. 1905, prav tako je umrla mati, ko je bil še otrok. Ima samo eno sestro Pavlo, ki živi na Dunaju, in poestro Angelo, ki vodi gospodinjstvo v njegovi vili pri Berchtesgaden. Njegov polbrat Alois ima v Berlinu majhno kavarno in vidi svojega velikega brata ponavadi le tedaj kakor drugi ljudje: ob paradah.

Veliko je bilo govora o Führerjevih izbrankah, sam ni ničesar ne potrdil ne zanikal, ker ni bilo kaj. Nekdo je o njegovem razmerju do ljubezni dejal takole:

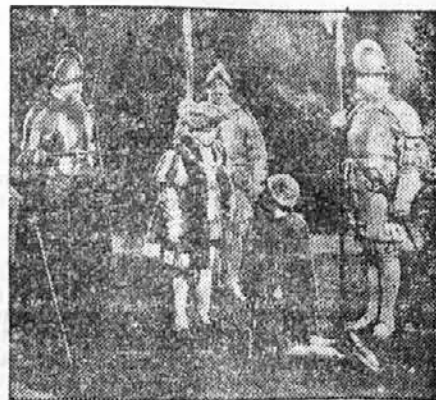
»Njegova vsemočna oblast, misel o nezaslišani usodi, ki ga je še živega postavila v bajko, je povzročila, da se mu zde prazne radosti, ki bi jih doživel ob navadni, neboljeni ženski.«

Najnovejša angleška ženska moda. Na nohte se je podpisala

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

5. Kralj Henrik je na smrtni postelji poklical k sebi svojega sina, mu dal najpotrebnejše nasvete, kako mora ravnati, da bo dober vladar. Zatem je hotel imenovati Hertforda za njegovega varuha, pa je bil že preslab, da bi mogel govoriti. Ko je Edvard odhajal iz očetove sobe, se je podal k dvorskim strežajem, ki so ravnokar ujeli mallega Toma. Edvard ga je takoj spustil na svobodo.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 26. januarja: 12 Citre, mandoline, balalajke (plošče) — 13.45 Poročila — 15. Napovedi — 13.20 Rad. gram — 18. Mladinska ura: Bog enajst Irski križev pot in zmaga naroda (člani rad. igr. družine) — 18.40 Industrija promoga v Sloveniji (inšp. g. Riko Kiler) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Nase nekdanje šolstvo (Andreo Curski, Zagreb) — 19.50 Sadržni kotiček — 20. Prenos iz ljubljanske opere — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) — v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 26. januarja: Belgrad: 20 Zabavni program, 22.15 Kavarnaška godba — Zagreb: 20 Plošče, 20.30 Ljubljana, 21.20 Plesna glasba — Dunaj: 19.25 Mozartov koncert iz Salzburga, 21.45 Rinaldinijev godalni kvartet, 22.20 Zabavni kone. — Budimpešta: 19.30 Opera, 22.25 Koračnice in valčki, 23.10 Cig. ork. — Trst-Milan: 19.30 Cig. ork., 20.30 Pestra gl., 21.15 Igra — Rim-Bari: 21. Simf. kone., 22. Ork. kone. — Praga: 20.15 Zbor, 20.55 Filharmonični kone. — Varšava: 20. Plošče, 21. Chopinove skladbe, 22. Plesna glasba — Berlin-Lipsko: 19.10 Filmska gl., 20. Brucknerjeva IV. simfonija — Köln: 19.10 Duet iz ital. oper, 20. Orkestralni kone. — Solferino: 20. Nar. pesni, 20.35 Simf. kone. — Strasbourg: 21.30 Simfonični koncert.

Za smrečico je postala in prislusnila...

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

104

Tako se je Surat že konec septembra znašel na ruskem bojišču pri Balaklavi v glavnem stanu grofa Volonova, ki je bil v krimski vojni poveljnik ruskega topništva.

Kan je v ruskem vrhovnem poveljstvu imel posebno stališče. Uradno mu niso podelili nobene vojaške stopnje ali poveljniškega naslova, dejansko pa je užival največje spoštovanje. Imel je dostop na vse posvete, kjer so njegove predloge ponavadi upoštevali in se ravnali po njih. Morda bi bila najmanj njegova zasluga, da so se Rusi na Balaklavskih višinah tako dobro in spretno utrili, da jim zavezniki niso mogli do živlega.

Rusi niso štedili s priznanjem in so hvalili Suratove vojaške sposobnosti, kjer se je le dalo; dosti bolj, kakor so pa morda dejansko zaslužile.

To so bile šahovske poteze, s katerimi je ruska diplomacija skušala omrežiti Surata, ki je bil za hvaljenje in lizunjenje dostopen kakor vsi vzhodnjaki.

Surat je vedel, da bodo Rusi po zmagi skušali v Indiji dobiti vpliv in položaj, ki so ga dozdaj imeli Angleži. In potem? ... Treba je bilo, da je človek znal to dejstvo izkoristiti. In Surat je bil tak človek...

Po svoji naravi, po svojem mišljenju je bil človek, ki ni poznal pomislekov in ozirov. Bil je fatalist, verjel je samo v usodo in bil prepričan, da je vse, kar človeka čaka v življenju, usojeno od vekomaj. Človek ne more proti usodi nič. Zato pa tudi ni mogel obsojati nobenega dejanja, ki ga človek stori, naj bo tako ali tako. Zaradi usode, ki vodi pota in nehanje ljudi, ni razlike med dobrim in med slabim. Zato se človeku tudi ni treba kesati za nič.

Ta vera je v Suratu zamorila ves čut vesti. Zato se ni nikdar kesal za tisto, kar je storil z Angleži v Chukotiju. Čemu — kesal bi se le, če bi ga bila zavedla nepremišljenost in bi

se bil spustil v nekaj, za kar bi ga Angleži lahko kaznovali! Zdaj pa mu Angleži niso mogli nič — čemu bi ga potem kaj grizlo?

Zdaj je bil tu na Krimu, na bojišču, in je od blizu gledal, kako trda prede zaveznikom in še posebej Angležem, ki so vojskovanje pri zavezniških vodilih, a niso mogli nikamor. Bil je prepričan, da bodo Rusi v začetku prave zime, ki je zavezniki niso navajeni, z enim samim naskokom odločili vojno v svoj prid. Potem se bo vrnil v Suristan, Rusi pa mu bodo dajali letno plačo, ki so mu jo Angleži, trapasti skopuhi, ustavili.

Tu, v ruskem glavnem stanu, je bilo lepo življenje. Surat kan je bil nadvse zadovoljen z vlogo opazovalca in svetovalca, ki so mu jo Rusi prepuščali drage volje.

Zanimal se je za vsa vojna dela na vsem bojišču. Prav posebno pozornost pa je obračal na topništvo. S topniškimi častniki, ki so mu jih Rusi dodelili za spremstvo takoj, ko so opazili njegovo zanimanje za topništvo, je ure in ure prebil v obiskovanju utrjenih topniških položajev, kjer so mu Rusi razkazovali in razlagali vse, kar bi ga utegnilo zanimati. On pa, stari strokovnjak v vojskovanju iz zased, jim je dajal nasvete o tem, kako naj se okoristijo z ugodno lego in obliko gorovja okoli Balaklave.

25. oktobra, tisto jutro, ko je indijska brigada jezdila v skoku na Balaklavo, je general Volonov pregledoval ruska topniška gnezda. Z njim je bil seveda tudi Surat kan in nekaj njegovih indijskih svetovalcev.

Častniki so se pri tem obhodu ustavili na enem izmed nestetih bregov, ki so obdajali Balaklavo. Z daljnogled so gledali v sotesko, skozi katero bi sovražnik moral iti, če bi hotel naskočiti utrjene višine pri Balaklavi.

Volonov je dajal častnikom navodila.

Surat kan, ki je malo zaostal in si nekaj ogledoval, je ta trenutek s svojim pribočnikom prihajal k Volonovu.

Grof mu je pokazal na utrdbi in dejal:

»Močnejših bojnih položajev pač še niste videli, kakor so ti tu, ekselencia!«

Surat je odgovoril mirno:

»Da, grof, to so res izborni utrjene črte! In pa to vaše topništvo! Po tej dolini sovražnik res ne more predreti prav zaradi topništva, pa naj bi bil še tako močan in neustrašen. Tisoči bi padli že prej, preden bi en sam stal na naši prvi obrambni črti. O tem ni dvoma! Človeku je treba samo pogledati položaje, pa ve, pri čem je. Dvomim, da si bodo Angleži kdaj upali ugrizniti v to sadje...«

Zadnje besede je izrekel z malce negotovim glasom, kakor da daje poguma samemu sebi.

Surat kan je vedel, da so Angleži poklicali indijsko brigado iz Lohare in jo poslali sem na krimsko bojišče. Ni pa vedel, ali so to storili zaradi pomanjkanja drugih uporabnih oddelkov, ali zaradi tega, ker so vedeli, da je v Balaklavi — on.

Ruski ogledniki so kanu povedali, da je sedem in dvajseti polk z majorjem Vickersom prav nasproti njegovim položajem. Nehote je moral večkrat misliti na to, čeprav se ni bal ničesar, tako se je čutil varnega za ruskimi topovi.

Z grofom Volonovim ni o tem nikdar spregovoril besede, kakor da sta sklenila sporazum, da ne bosta nikdar omenila indijske brigade. Oba sta se tega skrbno izogibala. Surat kan si je dopovedoval, da ne bo sovražna konjenika nikdar mogla predreti skozi Dolino smrti, ki so jo tako krstili Angleži sami... Volonov je že hotel obrniti konja in nadaljevati z ogledom drugod. Tedaj pa je zagledal v daljavi konjenika, ki je drvel od prve obrambne črte proti bregu, na katerem so bila poslopja in pisarne vrhovnega poveljstva.

Grof je prijel daljnogled in se skozenj še enkrat zazrl v daljavo. Ni mogel zapaziti ničesar, nobenega sumljivega gibanja, vse je bilo mirno kakor vedno.

Toda konjenik je le preobupno drvel in gnil konja, da bi šlo za navadno dnevno poročilo ali za prazen nič. Od konjenika je grof pogled prešel na prvo obrambno črto.

Tam je skozi daljnogled zapazil nekako zmedo in beganje. Zdelo se mu je, da nemir tam spredaj vsako sekundo raste.